

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Hippologenheten

Seminariekurs i hästens biologi, 5 hp

2012

Kan människan påverka hästens flyktbeteende?

Sofia Sandberg

Strömsholm

HANDLEDARE:

Linda Kjellberg, Strömsholm

Seminariekurs i hästens biologi (HO0084) är en obligatorisk del i hippologutbildningen och syftar till att ge de studerande grundläggande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt kunna analysera och relatera olika värden, samt redogöra för uppgift skriftligt och muntligt. Föreliggande arbete är således ett studentarbete på A-nivå och dess innehåll, resultat och slutsatser bör bedömas mot denna bakgrund.

INNEHÅLL

INLEDNING	3
MATERIAL OCH METOD.....	3
RESULTAT	4
Diskussion	7
Slutsats	8
SAMMANFATTNING	9
REFERENSER.....	9
Litteratur.....	9

INLEDNING

Att fly är hästens främsta reaktion på rädsla, men den kan också reagera med orörlighet eller angrepp beroende på vilken typ av hot den utsätts för. Hästens flyktinstinkt har gradvis utvecklats under evolutionen. Den har haft en betydande roll för den enskilda individens livslängd, genom att den hjälpt hästen att undvika olika faror som till exempel rovdjur. Arten har överlevt tack vare flyktinstinkten och att hästen utvecklade speciella beteendemönster som uppkom vid rädsla, dessa hade som funktion att varna artfränder för fara. Både dessa beteendemönster samt flyktinstinkten finns kvar hos våra tamhästar, trots att de har varit domesticerade och skyddade från rovdjur i flertal generationer. (Forkman et al., 2007)

Hästar visar att de är rädda genom speciella beteenden som till exempel att fnysa (korta och kraftiga utblåsningar av luft genom näsborrarna), spänd kroppshållning där svansen är lyft och huvudet hålls högt. (Forkman et al., 2007)

Även om vi nyttjat hästen under så lång tid, så inträffar det olyckor där såväl rutinerade som orutinerade människor är inblandade. De flesta olyckorna sker på grund av att hästen blir rädd. Antalet hästar i samhället har ökat och så även antalet enskilda hästägare. Det leder till att det skapas flera olika varianter av uppställning samt hantering av häst. Det kan få konsekvenser för hästens välbefinnande samt vara en säkerhetsrisk för människan. (Hausberger et al., 2007)

När man hanterar hästen från marken är risken att råka ut för en olycka större än vid ridning. Hur kunnig man är har ingen avgörande betydelse för om du kommer råka ut för en olycka, utan den avgörande faktorn är hur ofta du integrerar med hästar. Professionella hästmänniskor råkar ut för flest skador vid hästens vardagliga skötsel. Ofta beror det på att de är ouppmärksamma på hästens signaler. Det har gjorts få studier på hur hästen reagerar beroende på vilken kroppshållning människan har när den närmar sig hästen och hur blicken är fokuserad till exempel om personen har ögonkontakt med hästen eller undviker att ha det. I en studie med över två hundra veterinärer så uppger 75 % att de blir sparkade minst en gång om året. (Hausberger et al., 2007)

Att lära hästen att vara lugn vid alla tillfällen, även i sådana situationer som hästen upplever som obehagliga eller skrämmande, gör att man kan använda hästen till fler saker utan att säkerheten riskeras för någon av parterna. (McCall., 1990)

Problemet är att hästen på grund av sitt beteende kan förorsaka skador. Syftet med denna studie är att undersöka om det går att minimera skaderisken vid handhavandet av häst och om det är möjligt att påverka hästens reaktioner genom träning. Det har lett fram till följande frågeställningar:

- Kan människan genom sitt personliga agerande påverka hästens beteende för att minimera skaderisken?
- Kan man via träning påverka hästens beteende för att minimera skaderisken?

MATERIAL OCH METOD

Materialet till den här litteraturstudien söktes i databasen scopus. Denna databas valdes för att den innehåller artiklar baserade på vetenskaplig grund. Sökord som användes var *flight response*, *horse*, *fear reaction* och *equine*. För att få fram passande sökord användes Svensk MeSH, orden användes enskilt och i följande kombinationer:

Flight response AND horse AND equine

Flight response AND horse

Fear reaction AND horse

Enstaka artiklar hittades genom att de fanns i en annan artikels referenslista, det vill säga genom en sekundär sökning. Det gjordes sedan en sökning på hela artikelns namn och fann den i databasen scopus.

RESULTAT

I en studie gjord av Birke et al. (2011) kom de fram till att hästarna inte reagerade på hur man hade blicken riktad när man närmade sig dem eller om man var spänd eller avslappnad. Dock hade det betydelse vilken hastighet man rörde sig i när man närmade sig hästen. Om man rörde sig snabbt mot hästarna så reagerade de genom att fly en längre stäcka eller hålla sig undan. Studien utfördes på 36 stycken Welsh mountain ponnyer varav 26 stycken var hingstar och resterande tio var ston. Ponnyerna var inte vana vid hantering och de var i åldrarna sex till elva månader. Dessa delades upp i två stycken lösdrifter på 200m², med en tillhörande lada var. Hästarna fick likartad skötsel och behandling.

Personen som sedan användes i studien bar en identisk klädsel med skötaren. Försöken skedde inne i respektive lada i en tillfällig inhägnad, detta för att undvika att hästarna skulle bli stressade över att lämna varandra. Man påbörjade försöket när ponnyerna stått stilla och ätit i en minut. Med ponnyerna i åldern sex till åtta månader gjorde man försöket gruppvis med tre ponnyer samtidigt. En person gick mot ponnyerna på två olika sätt. Antingen rakt mot dem med spänt och upprätt överliv samt med ögonkontakt. Eller så närmade sig personen avslappnat och utan att titta direkt mot ponnyerna. Personen fortsatte röra sig tills första hästen uppvisade en reaktion, då avbröt man och väntade tills hästarna återgick till fodret. I den andra gruppen av ponnyer var åldern nio till elva månader. Här mättes även skillnaden mellan att personen närmade sig spänt eller avslappnat, och kombinerade även att personen närmade sig avslappnat med direkt ögonkontakt och spänt utan direkt ögonkontakt. De iakttog också hur ponnyerna reagerade beroende på hur snabbt personen rörde sig mot dem och kunde konstatera att ju snabbare personen rörde sig desto större blev ponnyernas reaktion. De kunde även fastställa att personens kroppshållning inte hade någon inverkan på ponnyernas reaktion. (Birke et al., 2011)

I en studie gjord av Birke et al. (2011) med ponnyer som hade liten erfarenhet av människor och på så vis inte kunde förutse hur människan skulle agera eller vad den skulle göra, kom man fram till att man kunde minska hästarnas flyktbenägenhet. Studien gjordes på tolv dartmoor ponnyer i åldern ett till två år, varav sju var ston och resterande fem valacker. Flokken motades in i en hage för att sedan separeras en och en in i mindre hagar med måtten 3,5 x 8 meter. I de nya hagarna kunde ponnyerna höra men inte se varandra. Efter att ponnyerna hade fått vara ifred och acklimatiserat sig i de nya hagarna, gick en erfaren person in och ställde sig helt stilla. Denne stod avslappnad och hade ingen ögonkontakt med ponnyn, denna fas pågick i 30 sekunder. Man bedömde ponnyns reaktion utifrån tre olika beteenden, neutralt- hästen stod stilla och rörde inte huvudet, undvikande- tittade bort och/eller flyttade sig bort från personen, undersökande- tittade mot människan eller flyttade sig mot denne. Nästa steg var att personen, utan att ändra sin kroppsställning, flyttade sig mot hästens bog. Om hästen reagerade så gjorde personen en paus tills hästen stod stilla och fortsatte sedan igen att röra sig emot den. Den delen av försöket pågick tills människan kunde röra vid hästen och sedan vänja den vid att vidröras av ett rep, tryck av olika slag, gramma, lyfta hovar, bindas upp och tillslut vänjas vid nya föremål som t.ex. en fotboll. I början av studien så var det flertalet av hästarna som reagerade genom att undvika att titta på människan samt flyttade sig ifrån denne. Men under studiens gång kunde man se att flyktavståndet minskades efterhand och i slutet av studien så tittade över hälften av hästarna mot personen och hälften av dem

flyttade sig i riktning mot denne. En av hästarna tittade bort samt flyttade sig från personen. Resterande ponnyer var neutrala eller tittade mot människan men stod stilla. Studiens slutsats blev att hästarna vände sig vid att människan var närvarande och accepterade att bli borstade samt lyfta hovarna efter fem dagar, då de hade blivit skötta två gånger om dagen. (Birke et al., 2011)

Hästar visar sin rädsla genom en rad av olika beteenden och inte endast genom enskilda beteendemässiga tecken. Dessa beteenden/reaktioner kan minskas genom att hästen tränas och successivt vänjs vid nya föremål (Leiner & Fendt, 2011). I sin studie använde Leiner & Fendt (2011) 17 stycken tyska halvblodshingstar, som var 2½ år och knappt hanterade. Under försöket användes en yta på 30 x 15 meter. Hästarna var bekanta vid denna miljö eftersom de hade använt den som hage vid tidigare tillfällen. Under testets gång noterade man hästarnas puls. De använde stimuli i form av antingen ett paraply eller en presenning. Båda förmålen var helt stilla. Ledaren gick snett framför hästen och använde inga ord under försöket. Hästen bar en grimma som drogs åt runt mulen om hästen drog huvudet bakåt eller om den stannade. Då stannade även föraren, men behåll grimskaffet sträckt så att hästen tvingades att ta ett steg till framåt. Repet runt nosen upphörde då att strama och hästen fick på så vis en belöning. Föraren försökte förmå hästen att komma så nära föremålet som möjligt. Men om hästen visade tecken på rädsla till exempel genom lång överläpp eller en pulshöjning på 50 % så stannades hästen och de lät den vara stillastående i tio sekunder. Därefter ledde föraren tillbaka hästen till stallet, där den fick vara tills den återfått vilopuls. Efter sju dagar kunde man konstatera att hästarna inte undvek föremålen i samma grad som i början av studien, samt att deras puls inte höjdes lika mycket. (Leiner & Fendt, 2011)

I en studie gjord av Sunesson (2012) konstaterades det att hästarna, som var mellan 9-18 år, reagerade gradvis mindre på ett föremål för varje gång de såg det. Sunesson (2012) använde 20 stycken hästar till sin studie. Hälften av hästarna var lösa under försöket och resterande hästar leddes med grimma och grimskaff av en passiv och lugn förare. Försöket genomfördes i ett ridhus som var avdelat med hjälp av staket, till en yta på 40 x 30 meter. Två meter utanför staketet stod den person som ledde in hästarna som testades fria. Hästarna som leddes behövde aldrig gå närmare föremålet än vad de självmant valde. De lösa hästarna rörde sig oftare i de högre gångarterna, var ofokuserade på föremålet samt höll ett större avstånd till det. Medan de hästar som hade en ledare vågade gå mycket närmare det okända föremålet och var överlag lugnare och visade mer intresse för föremålet än de fria hästarna.

Enligt Christensen et al. (2006) har träningsmetoden en betydelse för hur hästen kommer att reagera vid skrämmande situationer. I sin studie använde de 27 stycken tvååriga danska varmblodshingstar som var ohanterade. Dessa delades in i tre olika träningsgrupper. På den första gruppen använde man tillvänjning som träningsmetod och det innebar att man utsatte hästen för hela stimuli på en gång. Grupp två hade desensibilisering som träningsmetod och det innebar att de successivt utsattes för stimuli. Den sista gruppen tränades med hjälp av positiv belöning vilket innebar att de lärde hästarna att associera stimuli med mat.

Innan testet påbörjades så vändes hästarna vid att bära pulsmätare, grimma, vara ensamma samt vid testhagens utformning och utseende. Testhagen var rund och byggd av halmbalar i två lager. Hästarna kunde höra men inte ha visuell kontakt med andra hästar. Mitt i hagen fanns ett foderbord där man utfodrade hästarna med deras ordinarie foder som bland annat var havre och korn. Fem meter ifrån utfodringsplatsen placerade man ut stimuli, i form av en hopvikt påse. När hästen hade stått och ätit i 30 sekunder, fälldes påsen upp från hagens utsida. Påsen fälldes upp i varierande hastighet och grad, beroende på vilken träningsgrupp hästen tillhörde. För grupp ett så vecklades hela påsen upp på en gång med en hastighet av en meter per sekund. För grupp två skedde uppfällningen av påsen i olika etapper, allt eftersom hästen vände sig. Vid första tillfället fälldes påsen upp halvvägs med en hastighet av en halv

meter per sekund. Nästa steg var att fälla upp hela påsen men med samma hastighet. Därefter fällde man upp halva påsen med samma hastighet som för grupp ett och avslutningsvis fällde man upp hela påsen med en hastighet av en meter per sekund. För grupp tre såg testet annorlunda ut. Istället för att äta från foderbordet, åt hästarna ur en påse som liknade stimuli. Det första träningssteget var att de skulle lära sig att äta ur denna. Resterande del av träningen var identisk med första gruppens övning. (Christensen et al., 2006)

Om inte hästen självmant gick tillbaka till fodret under träningspasset efter att den reagerat på stimuli, så leddes den i slutet av träningspasset fram till fodret igen innan den fördes ut. Av alla hästarna var det fyra stycken som inte vande sig vid stimuli. Av dessa hästar tillhörde 25 % grupp ett och resterande grupp tre. Det innebär att alla hästar som tillhörde grupp två vande sig vid föremålet. Grupp två, det vill säga de hästar som tränades med hjälp av desensibilisering, var även den grupp av hästar som i genomsnitt behövde minst antal träningspass. Man kunde även utläsa att hästarna som tillhörde denna grupp i genomsnitt hade en mindre benägenhet att fly. Även om deras puls steg så kunde man inte se någon större skillnad i deras beteendemässiga reaktioner. Hästarna i grupp tre som tränades med hjälp av positiv belöning var de som krävde flest antal träningspass. Två av hästarna tillhörande denna grupp samt en av hästarna som tränades med hjälp av tillvänjning (grupp ett) sensibiliserades, vilket innebär att de blev mer rädda efter träning än vad de var innan, och de blev tveksamma till att gå in i träningskorallen samt fram till utfodringsstället. (Christensen et al., 2006)

I en studie gjord av Chamove et al. (2002) undersökte de om olika personer kunde få samma häst att reagera annorlunda inom samma övning, beroende på vad personerna hade för inställning och attityd gentemot hästen. Till sin studie använde de ett åttaårigt varmblood som var van vid att hanteras av studenter. De använde även 40 veterinär-studenter varav 28 var kvinnor och resterande tolv var män. Dessa studenter hade inte haft någon tidigare kontakt med hästen som användes i testet. Studien började med att aspiranterna fick fylla i ett omfattande formulär med frågor. Frågorna var konstruerade så att man genom svaren kunde utläsa bland annat vilket förtroende studenten känner för stora djur, och mer specifikt för hästar när denne integrerar med dessa. Vilken attityd studenten har mot dessa djur, samt hur mycket erfarenhet personen har av dessa. De kunde även genom studenternas svar utläsa om de hade en negativ eller positiv inställning till hästar, hur smarta dom ansåg att dessa var, hur mycket de gillade djuret, om de skulle tänka sig att äga en häst och hur lyhörda de ansåg att hästarna var. När studenterna avklarat denna del av undersökningen fick de reda på att nästa del var att leda testhästen en bestämd slinga.

Medan hästen leddes blev studenten bedömd på sin hållning, teknik samt agerande. De noterade förarens handposition, blickriktning samt hur hårt de höll i grimskäftet. Hästarnas reaktioner granskades dels på hur deras uppmärksamhet/ öron position var, men även på hur öronen spelet såg ut. De tittade på hur hästen hade sitt huvud placerat, samt om hästen visade tecken på motstånd som att stanna eller vilja att röra sig i riktning från sin ledare. (Chamove et al., 2002)

Chamove et al. (2002) kom fram till att de studenter som hade en positiv inställning till hästen, var lugnare än de aspiranter som inte hade det. De kunde även se en direkt koppling mellan handposition och hästvana, där studenter med erfarenhet av hästar hade en hög handposition. Dessa studenter hade även grimskäftet löst. De kunde även konstatera att ju hårdare aspiranterna höll i grimskäftet desto mer motstånd gjorde hästen. Studenter som hade en tidigare erfarenhet av hästar och på så vis kände sig säkra, hade en positiv attityd mot hästen och tittade inte direkt på den. När dessa studenter var förare så upplevdes hästen intresserad, den höll huvudet lågt och öronen i en näst intill stilla position framåt. Den var avslappnad och visade inga tendenser till motstånd.

DISKUSSION

Trots att ovanstående studier har utförts på ett flertal olika sätt samt med olika typer av hästar så har de fått relativt likartade resultat. I överlag så har man använt tämligen ohanterade och unga hästar, troligen för att de ska vara så lite miljöpåverkade som möjligt innan och där igenom får studien ett säkrare resultat. Studierna har också skilt sig i om de har haft hästarna lösa (Christensen et al., 2006; Birke et al., 2011; Sunesson, 2012) eller med ledare (Chamove et al., 2002; Leiner & Fendt, 2011; Sunesson, 2012). Dock verkar inte det ha någon avgörande betydelse för resultatet då alla studier överlag har lyckats med att vänja sina hästar vid de olika nya situationerna och/eller föremålen. Sunesson (2012) som använde sig av båda metoderna påstår dock att hästarna som hade ledare var mindre rädda för stimuli än de som var lösa. Det kan dock bero på att Sunesson (2012) hade betydligt äldre hästar än vad som förekom i de övriga studierna (Chamove et al., 2002; Christensen et al., 2006; Birke et al., 2011; Leiner & Fendt, 2011) samt att föraren var känd av hästarna. En häst som känner förtroende för sin förare/ryttare ökar sitt samarbete med denne (Chamove et al., 2002).

Om man skulle anta att hästarnas reaktion i Sunessons (2012) studie beror på att de känner förtroende för sin ledare, kan det vara möjligt att de lösa hästarna hade reagerat på ett annorlunda sätt om en för dem känd person hade följt med in i inhägnaden och gått omkring därinne. Om Sunesson (2012) hade gjort på följande sätt hade man kunnat konstatera om det var människan som påverkade hästen genom att den kände förtroende för denne och på så vis vågade gå närmare föremålen. Eller om detta berodde på att hästen hade en ledare och därav kände sig tvingad att lyda. Leiner & Fendt (2011) använde i sitt försök en metod som gjorde att hästen tvingades att ta ett steg extra mot stimuli än vad den självmant ville. Detta åstadkoms genom att hästen utsattes för ett obehagligt tryck, när den slutade att röra sig framåt. Hästen kunde endast förmå trycket att försvinna genom att ta ett steg framåt. Det är möjligt att hästarna som användes i Sunessons (2012) studie tidigare har blivit tränade med hjälp av en liknande metod och därav uppvisade en reaktion som skiljde sig från de lösa hästarnas. Hästar reagerar på varierande sätt, i samma situation, beroende på deras tidigare erfarenheter (Birke et al., 2011).

När studierna påbörjades var hästarna vana vid den miljö de skulle vistas i under studiens gång. Dock varierade det om studien förekom utomhus (Birke et al., 2011; Leiner och Fendt, 2011) eller inomhus (Birke et al., 2011; Sunesson, 2012). Christensen et al. (2006) byggde en hage av halm men det framgår inte om den befann sig utomhus eller inomhus. Man kunde inte heller utläsa i vilken miljö Chamove et al. (2002) studie ägde rum. Resultatet av studier som genomförs utomhus kan troligt vara påverkade av yttrefaktorer som till exempel väder och vind. Används en skyddad omgivning till undersökningarna så minimeras risken för att studiens resultat beror på yttrefaktorer. Leiner och Fendts (2011) studie genomfördes utomhus, men när hästarna leddes från stallet och ut i hagen hade de redan all utrustning på sig. Om skillnader i hästens beteende hade förekommit borde de upptäckt detta dels genom en pulsförändring. Vädret kan ha skiftat mellan dagarna och på så vis påverkat hästen till eventuella framsteg eller bakslag. Om det var varmare någon av dagarna så kan det ha lett till att hästen blev loj och på så vis reagerade mindre på stimuli. Men vädret kan även ha påverkat hästarnas reaktioner åt motsatt håll, att de reagerade mer på stimuli. Det kan ha varit små förändringar i vädret, som människan eventuellt inte ens uppfattat.

Genom att analysera resultaten från ovanstående studier (Christensen et al., 2006; Birke et al., 2011; Leiner & Fendt, 2011; Sunesson, 2012) kan man konstatera att de kunde vänja både hanterade samt ohanterade hästar, vid såväl människor (birke et al., 2011) som föremål (Christensen et al., 2006; Leiner & Fendt, 2011; Sunesson, 2012). Om man använder sig av stimuli i rörelse (Christensen et al., 2006) eller stillhet (Leiner & Fendt, 2011; Sunesson,

2012) verkar inte ha någon betydelse. Det som har gett utslag i samtliga studier (Christensen et al., 2006; Birke et al., 2011; Leiner & Fendt, 2011; Sunesson, 2012) är hur fort stimuli samt människor har rört sig, ju fortare dessa har rört sig desto kraftigare har hästarnas reaktioner varit. Om de successivt har vant hästen vid stimuli/människa, samt haft en reducerad hastighet på dessa. Så har hästen svarat positivt på träningen fortare, än om de använt en högre hastighet. Detta kan bero på att hästen hinner uppfatta vad det är som händer om det sker i ett långsammare tempo och på så vis inte blir rädd och flyr.

Christensen et al. (2006) jämförde tre olika studier parallellt vilket gör deras resultat tillförlitligt då alla metoder har utförts under lika miljöförhållanden. Att jämföra flera olika metoder under samma förhållanden är ett bra, speciellt gällande beteendestudier. Då risken att resultaten har påverkats av yttrefaktorer minimeras. Det är även svårt att få till kontrollgrupper i beteendestudier, eftersom så fort hästarna har utsatts för någonting så har förutsättningarna förändrats. Deras studie var också en av studierna som använde flest hästar till sin undersökning, vilket även det leder till ett säkrare resultat. Chamove et al. (2002) bör ha använt sig av fler hästar i sin studie, för att undvika att resultatet påverkats av en enskild häst. De hade då även kunnat notera om en enskild individ fick alla hästar att reagera på ett liknande sätt, eller om hästens temperament hade stor betydelse för studiens resultat.

Enligt Birke et al. (2011) kan man genom att närma sig hästen lugnt, påverka dennes flyktbeteende och reaktion på ett positivt sätt, ur människans säkerhets synpunkt. Även i två andra studier (Chamove et al., 2002; Sunesson, 2012) framhåller de att en lugn och avslappnad människa påverkar hästen på ett positivt sätt och får den att reagera lugnare på olika händelser. Utifrån detta kan man anta att människan kan påverka hästen till olika reaktioner, beroende på om personen är spänd eller avslappnad när den hanterar hästen. Om en lugn och avslappnad människa kan dämpa hästens reaktioner, bör det leda till att antalet olyckor kan minskas. I några av studierna (Christensen et al., 2006; Leiner & Fendt, 2011; Sunesson, 2012) kunde de konstatera att träning kan minska hästens reaktioner för stimuli. Att succesivt vänja hästen vid stimuli, var den träningsmetod som gav bäst resultat.

Utifrån detta kan man anta att det är viktigt att människor lär sig hur hästen reagerar på olika händelser och situationer, så att människan i största mån kan förhindra att olyckor sker. Dels genom att veta hur de själva ska bete sig samt agera vid integrering och hantering av hästar. Men även genom att veta hur hästarna ska tränas, för att minimera risken att de blir rädda. Ju fler människor som lär sig detta och aktivt arbetar efter dessa principer, desto färre olyckor bör det ske. Enligt Chamove et al. (2002) så är hästarna lugnare när de hanteras av människor med hästerfarenhet. Det kan bero på att dessa personer kan förutse hästens reaktioner och på så vis hinner agera innan hästen reagerar på ett oönskvärt sätt.

Materialet till den här litteraturstudien söktes endast i databasen scopus, det kan ha påverkat studiens resultat negativt genom att relevant litteratur kan ha missats. Det är även möjligt att den litteratur som man eventuellt gått miste om, har kommit fram till ett resultat som skiljer sig från de studier som är använda till detta arbete. Vissa av referenserna till denna studie är funna genom en sekundär sökning och även om de bedömdes vara betydelsefulla för den här studien. Det kan de ha lett till att helhets bilden gått något förlorad och att sökningen av studier omedvetet har blivit något vinklad. Med tanke på ovanstående är det möjligt att litteraturstudien resultat kan ha blivit påverkat på ett negativt sätt.

Slutsats

Genom att vara lugn och avslappnad vid hantering av hästar, så ökar förutsättningarna för att även hästen ska vara avspänd och sansad. Det gör att hästen kan bibehålla sitt lugn, eller endast reagera med små reaktioner, vid situationer som den upplever som obehagliga. Genom

att succesivt vänja hästen vid nya föremål, så minskar risken för att hästen blir skrämmd och/eller sensibiliseras. Att utsätta hästen för hastiga rörelser direkt, leder till att hästen reagerar kraftigt. Speciellt i situationer som den är ovan vid. Människan kan istället genom medveten och successiv träning, där man i lugn takt utsätter hästen för en sak i taget, minska hästens reaktioner drastiskt. På så vis minskar risken för att en olycka sker avsevärt mycket.

SAMMANFATTNING

Hästar visar att de är rädda genom speciella beteenden som till exempel att fnysa, och genom en spänd kroppshållning där huvudet hålls i en hög position. När hästen blir skrämmd reagerar den främst genom att fly, men den kan även göra anfall mot det som den anser som ett hot. Detta beteende utvecklades hos hästen under evolutionen och styr våra tamhästar än idag. (Forkman et al., 2007). Det inträffar olyckor när människor integrerar med hästar, både för såväl nybörjare som för erfarna. De flesta olyckorna sker vid hantering och på grund av att hästen blir rädd. (Hausberger et al., 2007)

Problemet är att hästen på grund av sitt beteende kan förorsaka skador. Syftet med denna studie är att undersöka om det går att minimera skaderisken vid handhavandet av häst och om det är möjligt att påverka hästens reaktioner genom träning. Det har lett fram till två frågeställningar. Kan människan genom sitt personliga agerande påverka hästens beteende för att minimera skaderisken? Kan man via träning påverka hästens beteende för att minimera skaderisken?

Materialet till den här studien söktes i databasen scopus och flight response, horse, fear reaction och equine var de sökord som användes.

Enligt Christensen et al. (2006) har träningsmetoden en betydelse för hur hästen kommer att reagera, vid situationer som den kan uppleva som skrämmande. Christensen et al. (2006) anser även att succesiv tillvänjning av stimuli är det effektivaste tränings sättet. Om människor eller föremål rör sig hastigt i närvaro av hästen, ökar risken för att hästen blir rädd (Christensen et al., 2006; Birke et al., 2011). Dock påstår Chamove et al. (2002) att människan i sitt sätt att vara samt hantera hästen, kan påverka hästens reaktion både positivt och negativt. I en studie gjord av Sunesson (2012) kom de fram till att hästar som tränades med ledare, både var lugnare och fick ett positivare träningsresultat än de hästar som tränades lösa.

Genom att vara lugn och avslappnad vid hantering av hästar, så ökar förutsättningarna för att även hästen ska vara avspänd och sansad. Det gör att hästen kan bibehålla sitt lugn, eller endast reagera med små reaktioner, vid situationer som den upplever som obehagliga. Genom att succesivt vänja hästen vid nya föremål, så minskar risken för att hästen blir skrämmd och/eller sensibiliseras. Att utsätta hästen för hastiga rörelser direkt, leder till att hästen reagerar kraftigt. Speciellt i situationer som den är ovan vid. Människan kan istället genom medveten och successiv träning, där man i lugn takt utsätter hästen för en sak i taget, minska hästens reaktioner drastiskt. På så vis minskar risken för att en olycka sker avsevärt mycket.

REFERENSER

Litteratur

Birke, L., Hockenhull, J., Creighton, E., Pinno, L., Mee, J. och Mills, D. 2011. *Horses responses to variation in human approach*. Applied Animal Behaviour Science, **134**: 56-63.

- Chamove, A.S., Crawley- Hartrick, O.J.E. och Stafford, K.J. 2002. *Horse reactions to human attitudes and behavior*. *Anthrozoos*, **15**: 323-331.
- Christensen, J. W., Rundgren, M. och Olsson, K. 2006. *Training methods for horses: habituation to a frightening stimulus*. *Equine Veterinary Journal*, **38**: 439-443.
- Forkman, B., Boissy, A., Meunier-Salaun, M. C., Canali, E & Jones, R. B. 2007. *A critical review of fear tests used on cattle, pigs, sheep, poultry and horses*. *Physiology & Behavior*, **92**: 340-374.
- Hausberger, M., Roche, H., Henry, S. och Visser, E.K. 2007. *A review of the human- horse relationship*. *Applied Animal Behaviour Science*, **109**: 1-24.
- Leiner, L. och Fendt, M. 2011. *Behavioural fear and heart rate responses of horses after exposure to novel objects: Effekts of habituation*. *Applied Animal Behaviour Science*, **131**: 104-109.
- McCall, C.A. 1990. *A review of learning behavior in horses and its application in horse training*. *Journal of Animal Science*, **68**: 75-81.
- Sunesson, L. 2012. *Hästar i skrämmande situationer- en jämförelse mellan hanterad respektive fri habituering*. Studentarbete nr. 397.SLU, Etologi och djurskyddsprogrammet. Skara.